

Gesprekmemo voor Ronde Tafel Bijeenkomst Tweede Kamer 3 november 2022

Het is crisis in de jeugdbescherming. Dat horen en lezen we keer op keer, en als bestuurders van een organisatie voor jeugdbescherming kunnen wij dat alleen maar beamen. Er zijn zeker op korte termijn maatregelen nodig om verlichting te bieden; wij verwijzen graag naar de inbreng van collega Kruithof voor zinvolle en helpende maatregelen in dat kader.

Echter, de framing van ‘crisis in de jeugdbescherming’ draagt het risico in zich dat we afgeleid raken van het onderliggende en fundamentele probleem. We werken in een versplinterd stelsel waarin een veelheid aan organisaties zich met dezelfde gezinnen bezighoudt. De uitkomst daarvan zien we keer op keer in onderzoeken bevestigd, zoals van de Inspecties en het Verwey-Jonker Instituut: de gezinnen en huishoudens waar hulp het hardst nodig is, krijgen deze in onvoldoende mate. Het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming beoogt op dat probleem een antwoord te zijn. Wij omarmen dit Toekomstscenario en de visie die daaruit spreekt. En graag delen we met uw Kamer een aantal vragen en zorgen en gaan we in op wat er ons inziens nodig is om betekenisvolle stappen te zetten richting de realisatie van dit Toekomstscenario.

Allereerst denken wij dat het essentieel is dat alle betrokken partijen de doelgroep en uitgangspunten van het Toekomstscenario tot prioriteit maken. Het baart ons grote zorgen dat de Hervormingsagenda nog steeds opereert vanuit een kind-focus en zich uitsprekt over specialistische jeugdhulp. Kinderen die opgroeien in een situatie van onveiligheid doen dat omdat hun opvoeders ernstige problemen hebben. Veelal op het gebied van bestaanszekerheid, en in combinatie met GGZ problematiek. Vaak zijn deze volwassenen zelf onveilig opgegroeid en kampen ze daardoor met o.a. trauma, verslavingsproblematiek en/of krijgen ze hun leven in veel opzichten niet goed op de rails. Specialistische jeugdhulp is geen oplossing voor die problemen, en zonder adequate inzet van hulp aan volwassenen gaan we geen veiligheid van kinderen in hun gezinnen realiseren. We dringen er daarom op aan om de visie van het Toekomstscenario ook in de Hervormingsagenda te implementeren. Het is noodzakelijk dat de Hervormingsagenda zich gaat richten op goede zorg voor de gehele doelgroep van het Toekomstscenario (volwassenen en jeugdigen die te maken hebben met ernstige en structurele onveiligheid).

Ook de huidige verplichte SKJ (Stichting Kwaliteitsregister Jeugd) registratie is in dat licht niet helpend. Natuurlijk zijn er kwalitatief goed geschoolde professionals nodig voor dit moeilijke werk. Echter, zoals hierboven geschetst, bewegen we ons volgens het Toekomstscenario van een kind-focus naar een integrale gezinsfocus. In een team waarin iedereen is opgeleid om met een kind-focus te werken, is die beweging lastig te realiseren. In de regionale veiligheidsteams is juist (ook) behoefte aan professionals met een expertise op zorg voor volwassenen. Zij zijn anders opgeleid en komen daardoor veelal niet in aanmerking voor de vereiste SKJ registratie. Hun kennis en expertise is in de teams heel hard nodig om het Toekomstscenario tot realiteit te maken.

In reactie op het Toekomstscenario is het onderwerp rechtsbescherming (terecht) veelvuldig onder de aandacht gekomen. Het baart ons zorgen dat dit onderwerp nu in een apart programma lijkt te worden gepositioneerd onder regie van het ministerie van J&V. Rechtsbescherming is een thema dat ons allemaal aangaat. De discussie hierover lijkt zich vaak toe te spitsen op de gezinnen waar wordt overgegaan tot (aanvraag van) een gezagsbeperkende maatregel. In de proeftuin Blijvend Veilig in Amsterdam – Amstelland zien we dat dit ongeveer 10 – 15% van de gezinnen betreft die door Blijvend Veilig worden begeleid. Echter, rechtsbescherming is een essentieel thema in 100% van de gezinnen en huishoudens. Bij iedere vorm van overheidsbemoeienis zijn rechten van burgers in het geding, en de bescherming van die rechten is een grondvest van onze rechtsstaat en daarmee een taak van de gehele overheid. Rechtsbescherming begint al bij de lokale teams en de afwegingen die daar worden gemaakt, bijvoorbeeld om een melding bij Veilig Thuis te doen, waarna ongevraagde overheidsbemoeienis begint. Rechtsbescherming van burgers zit o.a. in bejegening, in toegang tot informatie, in de mogelijkheid om onjuiste informatie gecorrigeerd te krijgen en

in de mogelijkheid van rechtsbijstand. Rechtsbescherming zou dus moeten worden gepositioneerd als één van de pijlers in het Toekomstscenario – ‘rechtsbeschermend’ is ook één van de kernwaarden van het TS . Het zou onder regie van alle drie de opdrachtgevers moeten vallen.

Dat brengt ons bij het thema wetgeving. We zien dat op dit moment alle proeftuinen aangeven het TS niet volledig te kunnen beproeven, vanwege de wettelijke kaders die daar een belemmering in vormen. Om vaart te kunnen maken met de landelijke invoering van het TS is het nodig dit grondig te beproeven. Er is immers nog verdere uitwerking nodig op een aantal onderdelen. The proof of the pudding is in the eating: zolang het TS niet volledig is uitgetoet, is het niet mogelijk om aan te geven of en hoe dit tot de verbetering gaat leiden die we ermee beogen. Het is daarom essentieel dat er op korte termijn een situatie wordt gecreëerd voor de 11 proeftuinen waarmee zij daadwerkelijk het TS kunnen beproeven zoals het is beoogd. Knelpunten zitten o.a. op het vrijelijk mogen uitwisselen van gegevens tussen de deelnemende organisaties (uiteraard met inachtneming van bovenliggende principes als proportionaliteit en transparantie) en het mogen uitvoeren van (wettelijke) taken van de verschillende deelnemende organisaties door alle medewerkers in een proeftuin.

Dit laat zien dat het belangrijk is om nu al te gaan werken aan een wetgevingstraject om het TS op termijn landelijk in te kunnen voeren. We weten dat wetgevingstrajecten jaren duren. We kunnen het ons niet permitteren om het TS eerst tot in detail uit te werken en te beproeven en dan pas te starten met het bouwen van het wettelijk kader wat nodig is om tot landelijke invoering te komen. Die luxe hebben we niet meer. Natuurlijk is zorgvuldigheid vereist. En laten we onder ogen zien dat de zorgvuldigheid in het helpen van kwetsbare gezinnen en burgers momenteel een illusie is. Er zijn fundamentele hervormingen nodig, waar het TS een basis voor biedt. Alle mogelijke overheidsbemoeienis inzake onveiligheid, van eerste melding tot gezagsbeëindigende maatregelen, is dan niet meer in brokjes in verschillende ‘silo’s’ georganiseerd die langs elkaar heen werken. Er ontstaat één ‘gebouw’, met een focus op blijvende veiligheid voor elk gezinlid. Dat gaat veel verder dan het samenvoegen van (de wettelijke kaders en taken van) GI, VT en RvdK. Dat vraagt om een geoperationaliseerde visie op wat gezinsgericht werken betekent en welke juridische kaders en juridisch instrumentarium daarbij nodig zijn. Ook hier moet de beweging van kind-focus naar integrale gezinsfocus zichtbaar worden, met op volwassenen gerichte maatregelen. In 2020 nam uw Kamer hierover al een motie aan over afdwingbare ondertoezichtstelling van opvoeders¹ die tot op heden nog niet is uitgevoerd.

Daarnaast vragen we aandacht voor het belang om nu al aan een meerjarenstrategie te gaan werken die een helder perspectief geeft aan regio’s om het TS in te voeren, o.a. op het punt van bekostiging. De proeftuinen worden door kortdurende subsidies bekostigd en er is nog geen zicht op hoe financiering er op de iets langere termijn uit gaat zien. Het is onwenselijk dat iedere regio hier zelf iets voor gaat ontwerpen.

Tot slot hebben we het nodig om onze professionals, waarvan sommige al drie jaar betrokken zijn bij de proeftuin en haar voorloper, concreet perspectief te bieden. ‘Hoe lang blijven we nog een proeftuin? En wanneer gaan we naar de volgende fase? Wat verandert er dan?’ Om hen te behouden en blijvend te motiveren hebben we antwoorden nodig.

Wij danken u voor uw aandacht,
namens de bestuurders Jeugdbescherming Regio Amsterdam

Claire Vlug en Sigrid van de Poel

---

¹ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2020Z22954&did=2020D48517>